

राष्ट्रीय कृषि विस्तार व तंत्रज्ञान अभियान (एनएमएड्डी) अंतर्गत बियाणे व लागवड साहित्य उप अभियान (एसएमएसपी) या केंद्र पुरस्कृत योजनेंतर्गत ग्राम बिजोत्पादन कार्यक्रम सन २०२१-२२ मध्ये सर्वसाधारण संवर्गाककरिता राबविण्याकरिता निधी वितरीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण २७२०/प्र.क्र.९४/१-अ
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक :- १२ जानेवारी, २०२२.

- संदर्भ :-** १) केंद्र शासनाने www.agricoops.nic.in या संकेत स्थळावर निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय कृषि विस्तार व तंत्रज्ञान अभियान (एनएमएड्डी) अंतर्गत बियाणे व लागवड साहित्य उप अभियान (एसएमएसपी) बाबतच्या मार्गदर्शक सूचना.
- २) कृषि व पदुम विभाग, प्रशासकीय मान्यता शासन निर्णय क्र. योजना ३३२०/प्र.क्र.९९/१ अ, दिनांक १९.१०.२०२०
- ३) केंद्र शासनाचे पत्र क्रमांक No.१०-११/२०२०-SF.VI दि.२०.०५.२०२१
- ४) महाबीज चे पत्र क्र.महाबीज/विपणन/२०२१/५७७, दिनांक १९.०७.२०२१
- ५) महाबीज चे पत्र क्र.महाबीज/विपणन/२०२१/५७८, दिनांक १९.०७.२०२१
- ६) कृषि आयुक्त कार्यालयाचे जा.क्र.गुनि १/२/एसएमएसपी २१-२२/२८९६०/२०२१, दिनांक ०३.०९.२०२१

प्रस्तावना :-

केंद्रीय योजना आयोगाने नियुक्त केलेल्या बी.के.चतुर्वेदी समितीच्या शिफारशी केंद्र शासनाने स्विकारलेल्या आहेत. त्यास अनुसरून सर्व केंद्र पुरस्कृत योजनांची पुनर्रचना ६६ केंद्र पुरस्कृत योजनांमध्ये करण्यात आलेली आहे. सन २०१४-१५ पासून सदर पुनर्रचित योजनांमधील काही योजना एकत्रित करून अभियानाच्या स्वरूपात राबविण्याचे केंद्र शासनाने निश्चित केलेले आहे. त्यामध्ये राष्ट्रीय कृषि विस्तार व तंत्रज्ञान अभियान (एनएमएड्डी) या केंद्र पुरस्कृत अभियानांतर्गत बियाणे लागवड व साहित्य उप-अभियान (एसएमएसपी) राबविण्यात येत आहे.

बियाणे तपासणी प्रयोगशाळा सुधारणे, बियाणे उत्पादन संस्थांना नवीन बियाणे उत्पादन तंत्रज्ञान इ. आत्मसात करण्यासाठी सहाय्य करणे यासाठी दर्जेदार किंवा प्रमाणित बियाण्यांचे उत्पादकतेमध्ये नवनवीन तंत्रज्ञानाचा समावेश करून सध्या अस्तित्वात असलेली योजना एका अभियानाच्या स्वरूपात संवर्धित व विस्तारीत करण्यामुळे शेतकऱ्यांना वाजवी दरामध्ये व ठराविक वेळेमध्ये दर्जेदार बियाण्यांची उपलब्धता होण्यामध्ये सुधारणा करण्याच्या अनुषंगाने सदर उप- अभियान केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार राबविण्यात येत आहे. या उप-अभियानाच्या कक्षेत शेतकऱ्यांना प्रमाणित बियाणे पुरवठा करण्यासाठी केंद्रवर्ती बियाणे उत्पादन करण्यापासून बियाणे क्षेत्राच्या विकासासाठी हितावह पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी सहाय्य करणे, नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी

बियाण्यांची गरज भागविण्यासाठी बियाणे बँकेत जमा करणे इ. अशी ही संपूर्ण बियाणे साखळी समाविष्ट आहे. या उप-अभियानामध्ये बीज ग्राम कार्यक्रम, तालुका बीजगुणन प्रक्षेत्रांचे बळकटीकरण, प्रमाणित बियाणे उत्पादनास सहाय्य या बाबींचा समावेश आहे.

राष्ट्रीय कृषि विस्तार व तंत्रज्ञान अभियान (NMAET) या केंद्र पुरस्कृत अभियानांतर्गत बियाणे व लागवड साहित्य उपअभियान (SMSP) मधील “ग्राम बिजोत्पादन कार्यक्रम” (SVS) योजनेसाठी आर्थिक वर्ष सन २०२०-२१ मध्ये केंद्र शासनाकडून सर्वसाधारण प्रवर्गा करीता ६०% केंद्र हिस्सा महाबीजला रु. ८१५.६२ लक्ष निधी परस्पर महाबीज, अकोला यांना केंद्र शासनाने उपलब्ध करून दिलेला होता. केंद्र हिस्स्यास अनुसरून समरूप राज्य हिस्सा रु.५४३.७४ लक्ष इतका अनुज्ञेय होता. सन २०२०-२१ मध्ये राज्य शासनाचा ४०% हिस्सा शासन निर्णय क्र.संकीर्ण २०२०/प्र.क्र.९४/१अ, दिनांक ०९.१२.२०२० अन्वये रु.५३३.०० लक्ष इतका निधी राज्य शासनाने उपलब्ध करून दिला होता. त्यापैकी रु.२५७.०४ लक्ष इतका निधी प्रत्यक्षात महाबीजला प्राप्त झालेला होता.

सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षात महाबीजने केंद्र हिस्सा रु.३२५.०५ लक्ष खर्च केला असून रु.४९०.५७ लक्ष इतका केंद्र हिस्सा शिल्लक राहिलेला होता. तसेच राज्य हिस्सा रु.२१६.७० लक्ष खर्च केले असून रु.४०.३४ लक्ष इतका निधी अखर्चित असून महाबीज कडे शिल्लक आहे.

तसेच बियाणे व लागवड साहित्य उप अभियानांतर्गत ग्रामबिजोत्पादन कार्यक्रमास २०२१-२२ मध्ये राबविण्यासाठी केंद्र हिस्सा लेखाशिर्ष (२४०१३९९५) अंतर्गत रु.२०००.०० लाख इतकी तरतुद करण्यात आलेली आहे. तसेच राज्य हिस्सा करीता लेखाशिर्ष (२४०१ ए १५४) अंतर्गत रु.१३००.०० लाख इतकी तरतुद अर्थसंकल्पित करण्यात आलेली आहे. केंद्र शासनाकडून केंद्र हिस्सा हा परस्पर महाबीज, अकोला यांना उपलब्ध करून देण्यात येतो. त्यामुळे केंद्र हिस्स्यास (६०टक्के) अनुसरून राज्य हिस्सा (४०टक्के) महाबीजला वितरीत करणे आवश्यक आहे. केंद्र शासनाने सन २०२०-२१ मधील सर्वसाधारण प्रवर्गासाठीचा अखर्चित निधी रु.४९०.५७ लाख हा पुनर्जिवित करून दिलेला आहे. त्यास अनुसरून राज्य हिस्सा रु.३२७.०५ लाख आवश्यक आहे. महाबीजकडे सन २०२०-२१ मधील रु.४०.३७ लाख राज्य हिस्सा अखर्चित असल्याने चालू आर्थिक वर्षात सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी रु.२८६.६८ लाख इतक्या निधीची आवश्यकता आहे. त्यामुळे महाबीजकडे सन २०२०-२१ मधील अखर्चित रु.४०.३७ लाख खर्च करण्यास मान्यता देण्याची तसेच चालू आर्थिक वर्षामध्ये सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी रु.२८६.६८ लाख इतका निधी आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

राष्ट्रीय कृषि विस्तार व तंत्रज्ञान अभियानांतर्गत बियाणे व लागवड साहित्य उप अभियान या केंद्र पुरस्कृत योजनेतील "ग्राम बीजोत्पादन कार्यक्रम" सन २०२०-२१ मधील सर्वसाधारण प्रवर्गाकरिताचा अखर्चित रु.४०.३७ खर्च करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच सन २०२१-२२ या चालू आर्थिक वर्षामधील सर्वसाधारण प्रवर्गासाठीचा रु.२८६.६८ लाख इतका निधी आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना वितरीत करण्यात येत आहे.

२. या प्रित्यर्थ होणारा खर्च चालू सन २०२१-२२ या आर्थिक वर्षाकरीता मंजूर केलेल्या अनुदानातून भागविण्यात येऊन पुढील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

मागणी क्रमांक -डी-३

२४०१ पीक संवर्धन,

(००)(२७) कृषी उन्नती योजना - बियाणे व लागवड साहित्य उप अभियान (केंद्र पुरस्कृत योजना)
(राज्य हिस्सा -४० %)

२४०१ ए १५४, (कार्यक्रम), ३३ अर्थसहाय्य.

३. सदर योजना राबविताना खालील अटी व शर्तीचे पालन करण्यात यावे.

१) सदर योजना केंद्र शासनाच्या संदर्भाधिन मार्गदर्शक सुचनानुसार व केंद्र शासनाच्या निधी वितरीत करण्याच्या अटी व शर्ती नुसार राबविण्यात यावी.

२) खर्चाचे लेखे सुव्यवस्थित ठेवून सदर खर्चाचे लेखा परिक्षण अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्रे केंद्र व राज्य शासनाला लवकरात लवकर प्रगती अहवालासह सादर करण्यात यावेत

३) योजनेच्या वेगवेगळ्या बाबींवरील भौतिक व आर्थिक प्रगती अहवाल केंद्र व राज्य शासनास प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत सादर करण्यात यावा.

४) योजनेशी संबंधित ताळेबंद व लेखापरिक्षण जमा खर्चाच्या रकमा यांचा अहवाल अंमलबजावणी यंत्रणेने द्यावा. त्यामध्ये वर्षाच्या सुरुवातीला अखर्चीत रकमा व व्याजाद्वारे मिळालेले उत्पन्न स्पष्टपणे नमूद करण्यात यावे. जेणेकरून पारदर्शी स्वरूपात रकमा विचारात घेता येतील व संदिग्धता राहणार नाही.

५) कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर कार्यक्रमापेक्षा जास्तीचा कार्यक्रम राबविला जाणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

६) सदर योजनेकरिता प्राप्त झालेला निधी हा ज्या प्रवर्गासाठी मंजूर केलेला आहे त्याच प्रवर्गासाठी खर्च होईल याची दक्षता घेण्यात यावी.

३. सदर योजनेकरिता आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना योजनेचे नियंत्रण अधिकारी म्हणून व त्यांच्या कार्यालयातील सहाय्यक संचालक, लेखा १ यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

४. सदर निधी खर्च करताना विहित कार्यपद्धती अनुसरून सर्व वित्तीय कायदे/टेंडर नियमावली व नियमांचे/प्रकियेचे/वित्तीय अधिकारांच्या मर्यादेत/P.W.D. मॅन्युअलचे अधिन राहून/C.V.C. तत्वानुसार / CAG च्या निर्देशानुसार/प्रचलित शासन निर्णय /नियम/परिपत्रक/ तरतुदीनुसार, बजेट व कोषागार नियमावलीनुसार खर्च करण्याची कार्यवाही अंमलबजावणी यंत्रणानी करावी. कोणत्याही परिस्थितीत कुठलाही शासन नियम/ अधिकाराचा भंग होणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित क्षेत्रिय कार्यालयाची राहिल.

५. प्रस्तुतचे आदेश वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका, १९७८ मधील भाग- पहिला, उपविभाग तीन मधील अनु क्र. ४ येथील नियम २७ (२) (ब) अन्वये प्रशासकीय विभागांना प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांमध्ये व वित्त विभागाने अनौपचारिक संदर्भ क्र.३५०/२०२१/व्यय-१, दि.०९.१२.२०२१ अन्वये

देण्यात आलेल्या सहमतीनुसार काढण्यात येत आहेत. तसेच वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक अर्थसं -२०२१/ प्र.क्र.६४/अर्थ ३, दिनांक ०६.०४.२०२१ व शासन निर्णय क्र. अर्थसं -२०२१/ प्र.क्र.४८/अर्थ-३ व दिनांक २४.०६.२०२१ मधील अटी व शर्तीची पूर्तता करण्यात यावी.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०११२१२०७२६८००१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(उमेश चांदिवडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा.राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित, महाबीज भवन, कृषिनगर, अकोला.
५. सचिव (कृषि) यांचे स्वीय सहायक, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. संचालक (निविष्टा व गुणनियंत्रण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
७. सर्व कृषि संचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
८. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परिक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/ नागपूर .
९. सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक.
१०. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
११. सहाय्यक संचालक, लेखा -१, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१२. कार्यासन १४३१, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३. अवर सचिव, वित्त विभाग (व्यय-१), मंत्रालय, मुंबई.
१४. निवडनस्ती (कार्यासन १-अ), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.